

Kylyçdarogly ýalňyşlygynyň şejeresi

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Kylyçdarogly ýalňyşlygynyň şejeresi KYLYÇDAROGLY ÝALŇYŞLYGYNYŇ ŞEJERESI

Diňe pikiri ýok adamlar hapa sögünýär.

Saýlawdan öň Kylyçdaroglyny öwüp arşa çykaranlar saýlawdan soň oňa sögünip başlady. Haýp. Hem aýyp.

Äsgermezlik, biedeplik, gödeklik, sögünç iň erbet ýalňyşlykdyr. Myş-muş, gybat, töhmet, myjabat tankyt bolup bilmez.

Ikitaraplaýyn çekişme diňe maglumat alyp-berişini esasynda bolmaly.

Gürrüňsiz, Kylyçdarogly kandidaturasyny goýmak bilen birlikde kän-kän ýalňyşlyklary goýberdi.

Gürrüňsiz, Kylyçdarogly partiýasyny, on ýyl bäri ýalňyş syýasy pereuloga çekdi.

Eýýäm bir aýa golaý wagt bäri elime galam alamok. Şuny pikir etdim:

Kylyçdaroglyna şeýlekin syýasy ýalňyşlyklary goýberen sebäpler näme? Düýplerde näme bar?

Kylyçdarogly häzir 74 ýaşynda...

1971-1999-njy ýyllarda döwletiň ierarhiki edaralarynda işledi. Döwlet dissiplinasy astynda aýlyga ýaşaýan hyzmat memurlygyny (gullukçylygyny) etdi.

«Memur» (işgär, gullukçy) sözi türk diline arap dilinden geçdi. «Emr» sözünden gelip, emir berilen, emir astynda

işleýän kişi manysyny berýär.

Şahsy däl kada-kanunlara we iş prinsiplerine laýyklykda işleýän döwlet sistemasy «döredijiligi» ösdürip bilermi?

Şu kesgitlemäni ýazmaly bolýaryn:

Ýanyçarlygyň ýatyrylmagy bilen Osmanlyda býorokratiýa (stol hojaýynlary) we gullukçylyk mazaly täsirli orna geldi. Tanzimat («Üýtgedip gurmak») umuman alanda býrokratlygyň döwri hökmünde tanaldy. Halkdan üzňe şeýle «kelle» Osmanlyny çöküşlige äkitdi. Sowet Soýuzynyň dargamagynyň sebäbi-de býurokratizm (býurokratiýada dürli jogapkärli wezipeleri eýelän partiýanyň agzasy) nomenklatura dälmidir? Jikme-jikliklere girip durjak däl, meselämiz bu däl...

* * *

Otuz ýyllap döwlet ierarhiýasynda emir astynda işläň gullukçy pensiýa ýaşynda syýasata girse, özem partiýanyň başlygy bolsa, munuň syýasata berjek effekti nähili bolar öýdýärsiňiz?

Gürrüňsiz, bilýän zatlaryny, iş tejribesini, ukyp-başarnygyny partiýasyna berer.

Eýsem ençeme ýyllap ierarhiýa astynda işländigi üçin partiýasyny «döwlet edarasyna» öwürüp bilermi?

Saýlaw esasynda däl-de, buýruk bilen bellenen ýolbaşçylar üýşmegini emele getirermi?

Partiýada ýeke-täk ahyrky maksadyň wezipe-dereje eýelemek bolmagynyň we gözboýagçylygyň, daşky görnüşe üns bermegiň, haýal-ýagallygyň, ölçegsizligiň, geleňsizligiň, köpçülikleýin gatlaklardan we real dünýäden üzňeligiň sebäbi şeýle býurokratik düşünje dälmi näme?

Munuň özi döwlet gurluşynyň kellesi...

Munuň özi köpçüligiň saýlap däl-de, buýruk bilen wezipä bellenenleriň emele getiren býurokratik oligarhiýa kellesidir...

Düýpde şular ýaly zatlar ýatyr.

Partiýa agalyk edýän býurokratiýa demokratik pikirlilileriň ganyň duşmanydyr. Halkyň gatnaşygynyň önüni bentläp, çagşaýyşlygy getiren könelşen güýjem şudur. JHP-de ýaranjaňlyk edibem, oňa-muňa ýallaklabam, daş-töweregiňe awuly diliňi pürkeniň bilenem bulary dogry-dürs ara alyp maslahatlaşyp bolmaz. Indi şeýle döwrüň soňlanmagy gerek...

Mesele diňe Kylyçdaroglynda däl, JHP çöküp barýar. Meselem döwre görä aýak basmagy maksat edinen partiýa häzir etno-şowinizm ýaly neoliberal dogmalara tarap togarlanýar...

* * *

Sözümiň başyna dolanyp geler bolsam:

Kylyçdaroglynyň «gullukçy kellesi» partiýada hiç hili öňe gidişlik döredip bilmedi. Partiýa emir-memur (başlyk-işgär) ierarhiýasyna bogulyp galdy. Her tapawutly ses boguldy, düşünje baýlygy göýdükleşdirildi. Içerki düzgünnama partiýanyň taryhyndan hiç mahalam häzirkisi ýaly güýçli bolmandy.

Nämüçin şeýle boldy? Kylyçdaroglynyň gullukçylyk eden 70-nji, 80-nji, 90-njy ýyllaryň Türkiýesini gözüňiziň önüne getiriň!

– Ynamsyzlygyň höküm süren döwrüdi...

– «Çöküşligiň dermany» diýip görkezilen neoliberalizmiň «ýoň bolan» döwrüdi...

– Çepçileriň harby döwlet agdarlyşyklary bilen agdarylyp, güýjüni ýitiren döwrüdi...

Şular ýaly uly ideologik öwrülişigi başdan geçiren, teoretiki tejribesi gowşak, syýasy tejribeden binesip Kylyçdaroglynyň partiýany şular ýaly derejede sag tarapa çekmegine düşünmek kyn däl gerek? Meselem, köpçülikleýin gatlaklaryň syýasatdan kowlan döwründe «ýetişen» Kylyçdarogly buhgalterlik bilen syýasy inženerlik eden bolmagy geň galdyryjymy?

Soraglary köpeldibermeli.

Dünýäde neoliberalizmiň soltanlygy ýykylýar. Bu döwrüň syýasatçylary-da ýekän-ýekän taryhyň çaňly sahypasyna gömülýär. Iň soňky gezek Gresiyada geçirilen saýlawlar muny görkezdi. Gatlaklaryň umyt bilen göz dikip oturany Çipras neoliberalizme boýun egip, çepden daşlaşyp, ýok boldy gitdi. Gezek sözde «sosialist» Makrona ýetdi. «Halkçy» Kylyçdaroglynyňam döwri geçdi.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 04.07.2023 ý. Publisistika